

Devletler arasında çıkabilecek ihtilâfların muslihane bir surette hallini istihdaf eden (umumî tahkim senedi) ne iltihakımız hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 10/V/1934 - Sayı : 2697)

No.
2421

Kabul tarihi
3 - V - 1934

BİRİNCİ MADDE — 26 eylül 1928 tarihli umumî tahkim senedine:

- a) Türkiyenin iltihakından evvel zuhur eden vaka veya vaziyetlerden doğan ihtilâflar,
b) Hukuku düvelin bir Devletin munhasır salâhiyetine terkettiği ihtilâflar,
c) Türkiye ile üçüncü bir Devlet arasındaki münasebata temas eden ihtilâflar,
Mezkûr senedin tatbik sahası haricinde kalması ihtirazî kayıtları altında iltihak olunmuştur.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

6 mayıs 1934

BEYNELMİLEL İHTİLÂFLARIN MUSLİHANE HALLİ
UMUMİ SENET

Fasıl : 1

Uzlaşma

Madde — 1

İşbu umumî senede iltihak etmiş olan iki veya daha ziyade Taraflar arasında çıkıp, diplomasi yolile hal ve fashedilememiş bulunan ihtilâflar, 39 uncu maddede derpiş edilen melhuz ihtirazî kayıtlar müstesna olmak üzere, işbu fasılda tesbit edilen şartlar dahilinde uzlaşma usulüne tâbi olacaklardır.

Madde — 2

Yukarıdaki maddede sözü geçen ihtilâflar ihtilâf halindeki Taraflarca teşkil edilecek daimî veya hususî bir Uzlaşma Komisyonuna arz edilecektir.

Madde — 3

Âkit Taraflardan birinin diğer Taraflardan birine bu bapta vaki talebi üzerine, altı ay zarfında, daimî bir Uzlaşma Komisyonu teşkil edilmiş olacaktır.

Madde — 4

Alâkadar Tarafların hilâfına vaki anlaşmaları haricinde, Uzlaşma komisyonu aşağıdaki şekil-

de teşkil edilecektir:

1 - Komisyonun beş azası olacaktır. Taraflardan her biri birer aza tayin edecek, ve bu aza kendi vatandaşları arasından seçilebilecektir. Diğer üç komiser üçüncü Devletlerin tebaası arasından, uyuşularak, seçilecektir. Bu komiserlerin muhtelif milliyetlere mensup bulunmaları, mutat ikametgâhlarının alâkadar Tarafların arazisi üzerinde olmaması, ve kendilerinin de bunların hizmetinde bulunmamaları lâzımdır. Taraflar komisyon reisini bunların arasından tayin edeceklerdir.

2 - Komiserler üç sene için tayin edileceklerdir. Tekrar intihapları caizdir. Müstereken tayin olunan komiserler, Tarafların uyuşması suretile, vazifeleri esnasında değiştirilebileceklerdir. Bundan maada, her Taraf, kendince tayin edilen komiseri daima değiştirebilecektir. Değiştirilme keyfiyetine rağmen komiserler, ellerindeki işlerinin ikmaline kadar vazifede kalacaklardır.

3 - Ölüm, istifa veya diğer bir mâni sebeble açılacak yerlere, tayinler için tesbit olunan usul dairesinde en kısa bir müddet içinde yeni tayinler yapılacaktır.

Madde — 5

Bir ihtilâf hudusunda; ihtilâf halinde bulunan Taraflarca tayin edilmiş daimî bir Uzlaşma komisyonu mevcut bulunmıyorsa, ihtilâfın, Taraflardan birinin diğerine vaki talebi tarihinden itibaren üç ay zarfında tetkiki için hususî bir komisyon teşkil edilecektir.

Taraflar başka türlü kararlaştırmadıkları takdirde, tayinler, bundan evvelki madde ahkâmına tevfikan yapılacaktır.

Madd — 6

1 - Müstereken seçilecek komiserlerin tayini 3 ve 5 inci maddelerde zikredilen müddetler zarfında vukubulmadığı takdirde, lâzımgelen tayinlere tevessül vazifesi Taraflarca uyuşularak seçilecek bir üçüncü Devlete veya, Taraflar böyle isterlerse, Milletler Cemiyeti konseyinin vazifede bulunan reisine tevdi edilecektir.

2 - Bu tarzların hiç birisinde uyuşulamazsa her Taraf ayrı birer Devlet tayin edecek ve tayinler bu suretle seçilen Devletler tarafından uyuşularak yapılacaktır.

3 - Bu iki Devlet te üç ay içinde mutabık kalmadıkları takdirde bunlardan her biri, tayin olunacak azalar adedine müsavi miktarda namzet göstereceklerdir.

Bu suretle arzedilen namzetlerden hangilerinin kabul edileceğini kura tayin eyleyecektir.

Madde — 7

1 - Uzlaştırma komisyonuna, uyuşarak birlikte hareket eden her iki Tarafın, aksi takdirde, bir veya diğer Tarafın komisyon reisine verdiği istida ile müracaat olunacaktır.

2 - İstida, ihtilâf mevzuunu muhtasaran izah ettikten sonra komisyondan, bir uzlaşmaya isale müsait her türlü tedbirlere tevessül eylemesi talebini havi olacaktır.

3 - Eğer istida Taraflardan yalnız biri tarafından verilmişse, bu Tarafça derhal diğer Tarafa tebliğ olunacaktır.

Madde — 8

1 - Taraflardan birinin bir ihtilâfı Daimî uzlaştırma komisyonuna arzetmiş olduğu tarihten itibaren 15 günlük bir mühlet zarfında Taraflardan her biri, bu ihtilâfın tetkiki için, kendi komiserini, bu hususta bir salâhiyeti mahsusa sahibi birisi ile değiştirebilecektir.

2 - Bu hakkı kullanan Taraf, keyfiyeti derhal diğer Tarafa tebliğ edecektir. Bu takdirde diğer Taraf ta tebliğin kendisine vâsil olduğu tarihten itibaren 15 gün zarfında aynı suretle hareket etmek ihtiyarına malik olacaktır.

Madde — 9

1 - Uzlaştırma komisyonu, Tarafların hilâfına uyuşmaları müstesna olmak üzere, Milletler Cemiyeti mukarrında veya reisinin tayin ettiği diğer bir yerde toplanacaktır.

2 - Komisyon kendi mesaisine muzaheret etmesini, Milletler Cemiyeti umumî kâtibinden, bütün ahvalde, isteyebilecektir.

Madde — 10

Uzlaştırma komisyonunun mesaisi ancak Tarafların muvafakatile komisyon tarafından alınmış bir karar üzerine alenî olabilecektir.

Madde — 11

1 - Tarafların hilâfına uyuşmaları hariç olmak üzere Uzlaştırma komisyonu her halü kârda vicahî olması lâzım bulunan prosedürü bizzat tanzim edecektir.

Tahkikat hususunda, komisyon eğer âra ittifakile başka türlü karar vermemişse, Beynel-milel ihtilâfların muslihane halli hakkındaki 18 teşrinievvel 1907 tarihli La Haye mukavelenemesinin 3 üncü faslı hükümlerine tâbi olacaktır.

2 - Taraflar, uzlaştırma komisyonu huzurunda, komisyonla kendi aralarında mütevassıtlık vazifesini gören ajanlar marifetile temsil edileceklerdir; bundan maada Taraflar bu maksatla bizzat tayin ettikleri müşavirlerin ve eksperlerin yardımından istifade edebilecekler ve şahadetlerini faydalı gördükleri herkesin istimarını isteyebileceklerdir.

3 -- Komisyon dahi her iki Tarafın ajanları, müşavirleri ve eksperlerinden ve Hükûmetinin muvafakatile, celbini faydalı addettiği her şahıstan şifahî izahat istemek ihtiyarını haiz olacaktır

Madde — 12

Tarafların hilâfına uyuşmaları haricinde, Uzlaştırma komisyonunun kararları reylerin ekseriyetile ittihaz edilecek ve Komisyon ancak bütün azaları hazır bulunduğu takdirde, ihtilâfın esası hakkında, karar verebilecektir.

Madde — 13

Taraflar Uzlaştırma komisyonunun işlerini kolaylaştırmağı, ve bhusus ona lâzım olan her nevi vesaiik ve malûmatı mümkün olduğu kadar vâsi miyasta vermeği ve onun, kendi arazileri üzerinde ve kendi kanunlarına tevfiikan şahit ve eksper celp ve istima ve mahallinde keşif icra eylesine imkân vermek üzere ellerinde olan vesaiite müracaati taahhüt ederler.

Madde — 14

I -- Mesaileri müddetince, Komiserlerden her biri, Tarafların miktarını beraberce tesbit ve her birinin müsavi bir kısmını deruhde edecekleri bir tazminat alacaktır.

II -- Komisyonun işlemeden mütevellit umumî masarif aynı suretle taksim edilecektir.

Madde — 15

1 - Uzlaştırma komisyonunun vazifesi ihtilâflı meseleleri tavzih etmek, bu bapta lâzım olan bütün malûmatı tahkikat suretile veya diğer bir suretle toplamak, ve Tarafları uzlaştırmağa gayret etmek olacaktır. Komisyon işi tetkik ettikten sonra, kendisine münasip gelen anlaşma hükümlerini Taraflara izah ve kendilerine karar verebilmek için bir müddet tayin edebilecektir.

2 - Mesaisinin hitamında Komisyon, icabı hale göre, Tarafların uyuştuklarını, ve icap ederse, uyuşma şartını, yahut Tarafların uzlaştırılmadıklarını natık bir zabıt varakası tanzim ede-

cektir. Komisyon kararlarının reylerin ittifakı ile mi yoksa ekseriyeti ile mi ittihaz edildiği zabıt varakasında zikredilmeyecektir.

3 - Taraflar başka türlü uyuşmadıkları takdirde, Komisyonun mesaisi, ihtilâfın Komisyona havale edildiği tarihten itibaren altı aylık bir müddet zarfında hitama ermiş bulunmalıdır.

Madde — 16

Komisyonun zabıt varakası derhal Taraflara tebliğ edilecektir. Zabıt varakasının ilân edilip edilmeyeceği hakkında karar vermek Taraflara aittir.

Fasıl : II

Adli tesviye

Madde — 17

39 uncu maddede derpiş edilen ihtirazî kayıtlar hariç olmak üzere, Taraflarca biribiri için müteakibilen ret ve inkâr edilen bir hakka müteallik bütün ihtilâflar, bu hususta bir karar verilmek üzere, Beynelmilel daimî adalet divanına arz edilecektir; meğer ki Taraflar aşağıdaki hükümler dairesinde, bir hakem mahkemesine müracaat için ittifak etsinler. Şurası mukarrerdir ki yukarıda bahsi geçen ihtilâflar arasında bilhassa Beynelmilel divanı adalet statüsünün 36 ncı maddesinde zikredilen ihtilâflar da dahildir.

Madde — 18

Taraflar, bundan evvelki maddede bahsi geçen ihtilâfları bir Hakem mahkemesine arzetmek için uyuştukları takdirde tanzim edecekleri bir tahkimnamede ihtilâfın mevzuunu, hakemlerin intihabını ve takip edilecek prosedürü tesbit edeceklerdir. Tahkimnamede kâfi tafsilât veya sarahatin fikdanı halinde, lüzumu nisbetinde, Beynelmilel ihtilâfların muslihane halli hakkındaki 18 teşrinievvel 1907 tarihli La Haye Mukavelesi ahkâmı tatbik edilecektir.

Hakemlerce tatbik edilecek kavaidi esasiyenin tahkimnamede derpiş edilmemiş olması halinde, Mahkeme Beynelmilel adalet divanı statüsünün 38 inci maddesinde sayılan kavaidi esasiyeyi tatbik edecektir.

Madde — 19

Taraflar arasında, bundan evvelki maddede bahsi geçen tahkimname üzerinde itilâf husule gelmemesi veya hakem tayin edilmemesi halinde, Taraflardan biri veya diğeri, üç ay evvel yapılacak bir ihbardan sonra ihtilâfı bir istida ile doğrudan doğruya Beynelmilel daimî adalet divanına sevk etmek ihtiyarına malik olacaktır.

Madde — 20

1 - 17 ncı maddede derpiş edilen ve birinci madde ahkâmına muhalif olarak, işbu faslın ihtiva ettiği taahhüdâtı kabul eden Taraflar arasında hâdis olacak olan ihtilâflar, ancak onların birlikte mutabakatile uzlaşma prosedürüne tâbi tutulacaktır.

2 - 39 uncu maddedeki ihtirazî kayıtlar dolayısıyla yalnız adli tesviyeden hariç kalan ihtilâflara mecburî uzlaştırma usulü kabili tatbik kalacaktır.

3 - Uzlaşmağa müracaat ve bu prosedürün muvaffakiyetsizliği halinde, Taraflardan hiç biri, Uzlaştırma komisyonunun işlerinin hitamı tarihinden itibaren bir aylık bir müddetin inkizasından evvel ihtilâfı Beynelmilel daimî adalet divanına sevk veya 18 inci maddede bahsi geçen Hakem mahkemesinin teşkilini talep edemeyecektir.

Fasıl : III

Tahkimî tesviye

Madde — 21

Birinci maddede bahsi geçen Uzlaştırma komisyonu mesaisinin hitamını takip eden ay zarfında Tarafların üzerinde uyuşamadıkları, 17 nci maddede zikredilenlerden maada, bütün ihtilâflar, 39 uncu maddede derpiş olunan melhuz ihtiyarî kayıtlar hariç olmak üzere, Taraflarca aksine uyuşma olmadıkça aşağıda gösterilen tarzda teşekkül eden bir hakem mahkemesine arz edilecektir.

Madde — 22

Hakem mahkemesinin beş azası olacaktır. Taraflardan her biri birer aza tayin edecek ve bu aza kendi vatandaşları arasından seçilecektir. Diğer iki hakem ile üst hakem üçüncü Devletler tebaasından uyuşularak seçileceklerdir. Bunların muhtelif milliyetlere mensup bulunmaları, mutlak ikametgâhlarının alâkadar Tarafların arazisi üzerinde olmaması, ve kendilerinin de bunların hizmetinde bulunmamaları lâzımdır.

Madde — 23

1 - Hakem mahkemesi azalarının tayini, bir Tarafın diğer Tarafa hitaben Hakem mahkemesi teşkili hakkında yaptığı talepten itibaren üç aylık bir müddet zarfında vukubulmazsa, lâzımgelen tayinlere tevessül vazifesi Taraflarca uyuşularak seçilecek bir üçüncü Devlete bırakılacaktır.

2 - Bu hususta uyuşulamazsa her Taraf ayrı bir Devlet tayin edecek ve tayinler bu suretle seçilen Devletler tarafından uyuşularak yapılacaktır.

3 - Eğer bu suretle intihap edilen Devletler üç aylık bir müddet zarfında mutabık kalamazlarsa lâzımgelen tayinler Beynelmilel daimî adalet divanı reisi tarafından yapılacaktır. Eğer Divan reisinin bir manii varsa veya kendisi Taraflardan birinin tebaasından ise, tayinler, ikinci reis tarafından yapılacaktır. Eğer ikinci reisin bir manii varsa, veya kendisi Taraflardan birinin tebaasından ise, intihap divanının Taraflardan hiç birinin tebaasından olmayan en yaşlı azası tarafından yapılacaktır.

Madde — 24

Vefat, istifa veya diğer bir mani dolayısıyla açılacak yerlere, tayinler için tesbit edilen usul dairesinde, en kısa bir müddet zarfında, yeni tayinler yapılacaktır.

Madde — 25

Taraflar, ihtilâfın mevzuunu ve takip edilecek prosedürü tayin eden bir tahkimname tanzim edeceklerdir.

Madde — 26

Tahkimname bundan evvelki maddede gösterilen noktalar hakkında kâfi tafsilât veya sarahatin fikdânı halinde, lüzumu nisbetinde, Beynelmilel ihtilâfların muslihane halli hakkındaki 7 teşrinievvel 1907 tarihli La Haye mukavelesi ahkâmı tatbik edilecektir.

Madde — 27

Mahkemenin teşekkülünden itibaren üç ay zarfında bir uzlaşma aktedilmezse Taraflardan biri veya diğeri mahkemeye müracaat edebilecektir.

Madde — 28

Uzlaşma meskût olduğu veya mevcut bulunmadığı takdirde, mahkeme Beynelmilel daimî adalet divanı statüsününün 38 inci maddesinde sayılan esas kaideleri tetkik edecektir. İhtilâfa tatbiki kabil bu gibi kaideler mevcut olmadıkça mahkeme nisfet ve adaletle hükmedecektir .

Fasıl : IV

Umumî hükümler

Madde — 29

1 - Halli için ihtilâf halinde bulunan Taraflar arasında meri diğer mukavelenamelerle hususi bir prosedür derpiş edilmiş olan ihtilâflar bu mukavelenamelerin hükümlerine tevfiikan tesviye edilecektir.

2 - İşbu umumî senet, Taraflar için bir Uzlaşma prosedürü, yahut, tahkimî ve adlî tesviye hususunda, ihtilâfın hallini temin eden taahhütler vazeden meri itilâfnamelere hâlel vermez. Bununla beraber, eğer bu itilâflar yalnız bir uyuşma prosedürü derpiş ediyorsa, bu prosedürün muvafakiyetsizlikle neticelenmesini müteakip işbu umumî senedin adlî veya tahkimî tesviyeye müteallik hükümleri, ihtilâfa dahil Tarafların bu hükümlere iltihakları nisbetinde tatbik edileceklerdir.

Madde — 30

Eğer, bir ihtilâfa dahil Taraflardan biri, diğer Tarafın, aralarında meri itilâfnamelere müsteniden Beynelmilel adalet divanına veya bir Hakem mahkemesi huzuruna götürdüğü bir ihtilâfı Uzlaştırma komisyonuna havale etmiş ise, Komisyon, Divan veya Mahkemenin salâhiyet ihtilâfı hakkında hüküm vermesine kadar ihtilâfın hallini talik edecektir.

Eğer Divan veya Mahkemeye uzlaşma safhasında bulunan Taraflardan birince müracaat edilmiş ise aynı surette muamele olunacaktır.

Madde — 31

1 - Eğer mevzuu, Taraflardan birinin dahilî kanunlarına nazaran, adlî veya idarî makamların salâhiyetine dahil bulunan bir ihtilâf mevzubahs ise, bu Taraf, salâhiyettar makam tarafından makul müddetler zarfında katî bir karar verilmezden evvel, ihtilâfın işbu umumî senet tarafından derpiş edilen muhtelif prosedürlere tâbi tutulmasına mümanaat edebilecektir.

2 - Bu takdirde, işbu itilâfname ile derpiş edilen prosedürlere müracaat etmek isteyen Taraf, yukarıda bahsi geçen karardan itibaren bir sene zarfında, diğer Tarafa niyetini bildirecektir.

Madde — 32

Eğer adlî hüküm veya hakem kararı, ihtilâf halinde bulunan Taraflardan birinin adlî makamı veya diğer her hangi bir makamı tarafından verilen bir kararın veya emredilen bir tedbirin hukuku düvele tamamen veya kısmen muhalif bulunduğunu beyan ederse, ve işbu Tarafın hukuku esası bu kararın veya bu tedbirin neticelerini izaleye müsaade etmezse veya ancak kısmen müsaade ederse, Taraflar, zarar gören Tarafın adlî hüküm veya hakem kararı ile hakkaniyet dairesinde tatmin edilmesi lâzımgelceği hususunda müttetikirler.

Madde — 33

1 - İhtilâfın tahkimî veya adlî bir prosedüre mevzu teşkil ettiği bütün hallerde, ve bahusus üzerinde Tarafların birleşemediği mesele, yapılmış veya yapılmak üzere bulunan fiillerden ileri geldiği takdirde, Statününün 41 inci maddesine tevfiikan hüküm vermek suretile Beynelmilel daimî adalet divanı, veya hakem mahkemesi hangi muvakkat tedbirlerin alınması lâzımgeldiğini, mümkün

olduğu kadar kısa bir müddet zarfında, gösterecektir. İhtilâf halindeki Taraflar buna uymakla mükellef olacaklardır.

2 — Eğer, ihtilâf bir Uzlaşma komisyonuna havale edilmiş bulunuyorsa, Komisyon faideli olacağına hükmettiği muvakkat tedbirleri Taraflara tavsiye edebilecektir.

3 - Taraflar, adli veya tahkimî kararın icrasına veya Uzlaşma komisyonu tarafından teklif edilmiş anlaşmalara zararlı bir tesir yapabilecek bütün tedbirlerden kaçınması ve umumiyetle her ne mahiyette olursa olsun, ihtilâfı şiddetlendirmeye veya genişletmeye müsait hiç bir işe girişmeyi taahhüt ederler.

Madde — 34

İşbu Umumî senede iltihak etmiş olan ikiden fazla Taraf arasında bir ihtilâf zuhur ettiği takdirde, yukarıdaki hükümlerde tarif olunan prosedürlerin tatbiki için âtidedeki kaidelere riayet edilecektir:

a) Uzlaşma prosedürü için, daima hususî bir Komisyon teşkil edilecektir. Bu komisyonun teşekkülü, Tarafların hepsinin yekdiğerinden farklı menfaatleri olduğuna, veya aralarından ikisinin veya daha ziyadesinin aynı gayenin istihsali için birlikte çalıştıklarına göre değişecektir.

Birinci takdirde, Taraflardan her biri bir Komiser, ve ihtilâfta Taraf olmayan üçüncü Devletler tebaasından müştereken komiserler tayin edeceklerdir. Bunların adedi Tarafların ayrı ayrı tayin ettikleri Komiserler adedinden fazla olacaktır.

İkinci halde, aynı gayenin istihsali için birlikte çalışanlar kendi Komiserlerini müştereken tayin için mutabık kalacaklar ve üçüncü Komiserlerin tayini için de diğeri Taraf veya Taraflarla teşriki mesai edeceklerdir.

Faraziyelerin birinde veya diğeriinde, Taraflar, başka türlü karar vermedikleri takdirde, bu senedin beşinci ve müteakip maddelerini, işbu maddenin ahkâmı ile kabili telif oldukları nisbette tatbik edeceklerdir.

b) Adli prosedür için, Beynelmîlel daimî adalet divanı statüsü tatbik edilecektir.

c) Hakem prosedürü için, Mahkemenin teşekkül tarzı hakkında Taraflar arasında anlaşma olmadığı takdirde, 17 nci maddede sözü geçen ihtilâflar mevzubahs ise, Taraflardan her biri istida ile, ihtilâfı doğrudan doğruya Beynelmîlel daimî adalet divanına götürmek ihtiyarını haiz olacaktır. 21 inci maddede bahsi geçen ihtilâflar mevzubahs ise yukarıki 22 nci ve müteakip maddeler tatbik olunacak, fakat, farklı menfaatleri olan Taraflardan her biri, bir hakem tayin edecek ve Taraflarca ayrı ayrı tayin edilen hakemlerin adedi diğeri hakemlerin adedinden daima bir noksan olacaktır.

Madde — 35

1 - İşbu umumî senet, ona iltihak etmiş veya etmemiş bir üçüncü Devletin ihtilâfta menfaati olsa bile, kendisine iltihak etmiş olan Taraflar arasında kabili tatbik olacaktır.

2 - Uzlaşma prosedüründe Taraflar, aralarında anlaşarak, üçüncü bir Devlet davet edebileceklerdir.

Madde — 36

1 - Adli veya tahkimî prosedürde, bir üçüncü Devlet bir ihtilâfta kendisi için hukukî mahiyette bir menfaatin mevzubahs olduğu kanaatinde bulunursa, davaya müdahale zımında, Beynelmîlel daimî adalet divanına veya Hakem mahkemesine bir istida verebilir.

2 - Divan veya Mahkeme karar verir.

Madde — 37

1 - Davaya dahil bulunan Taraflardan maada başka Devletlerin de iltihak etmiş bulundukla-

rı bir mukavelenamenin tefsiri mevzubahs olduğu takdirde, Beynelmîl daimî adalet divanı grefyeliği veya Hakem mahkemesi, bu Devletleri derhal haberdar eder.

2 - Bunların her biri davaya müdahale hakkını haiz bulunacak, ve bu hakkı istimal ettiği takdirde hükmün ihtiva edeceği tefsir kendisi için mecburî olacaktır.

Madde — 38

İşbu umumî senede vaki iltihaklar :

A - Gerek senedin heyeti umumiyesine (Fasıl : I, II, III ve IV) ;

B - Gerek sadece uzlaşmaya ve adli tesviyeye dair hükümlere (Fasıl : I ve II) ve prosedüre müteallik umumî hükümlere (Fasıl : IV) ;

C - Gerek sadece uzlaşmaya dair hükümlere (Fasıl : I) ve bu prosedüre müteallik umumî hükümlere (Fasıl : IV).

Taallük edebileceklerdir.

Âkit Taraflar, diğer Tarafların iltihakından, ancak kendilerinin aynı taahhütleri kabul etmiş oldukları nisbette, istifade edebileceklerdir.

Madde — 39

1 - Bir Taraf, işbu umumî senede iltihak ederken, geçen maddede zikrolunan ihtiyardan başka, bu kabulünü, aşağıdaki frkrada tahdidî bir surette sayılan ihtirazî kayıtlara tâbi tutabilir. Bu ihtirazî kayitler iltihak anında bildirilmelidir.

2 - İhtirazî kayitler :

a) - Ya ihtirazî kaydı dermeyan eden Tarafın iltihakına yahut bununla ihtilâfa düşecek olan diğer bir Tarafın iltihakına mütekaddim vekayiden doğmuş olan ihtilâflar ;

b) Hukuku düvelin Devletlerin salâhiyeti munhasırasına terketmiş olduğu meselelere müteallik ihtilâfları ;

c) Muayyen meselelere, yahut arazi statüsü gibi sarahatle tayin edilmiş veya iyice musarah sınıflara dahil bulunan hususlara mütedair ihtilâfları.

İşbu senette tarif olunan prosedürden hariç tutacak surette dermeyan olunabilir.

3 - İhtilâf halinde bulunan Taraflardan biri bir ihtirazî kayit dermeyan ederse diğer Taraflar ona karşı aynı ihtirazî kayitten istifade edebilirler.

4 - İşbu senedin adli veya tahkimî tesviyeye müteallik hükümlerine iltihak etmiş olan Taraflar için, dermeyan edecekleri ihtirazî kayitler, bir zikri mahsus mevcut değilse, uzlaşma prosedürüne şamil değil telâkki olunacaklardır.

Madde — 40

İltihakı ancak kısmî olan veya ihtirazî kayıtlara muallak bulunan her Taraf, her zaman, sadece bir beyanname ile iltihakının şümülünü genişletebileceği gibi ihtirazî kayitlerinin kâfesinden veya bir kısmından vazgeçebilir.

Madde — 41

Davaların tavsifi ve melhuz ihtirazî kayitlerin şümülüne ait ihtilâflar da dahil olmak üzere, işbu umumî senedin tefsirine veya tatbikına müteallik ihtilâflar, Beynelmîl daimî adalet divanına arz edilecektir.

Madde — 42

İngilizce ve fransızca metinleri aynı zamanda muteber olan işbu umumî senet 26 eylül 1928 tarihini taşıyacaktır.

Madde — 43

1 - İşbu umumî senet Milletler Cemiyeti azalarının bütün Devlet reislerinin veya diğer her hangi salâhiyetli makamlarının, ve Milletler Cemiyeti Meclisinin kendilerine, iltihak maksadıyla, bir suretini göndermiş olduğu Milletler Cemiyeti azası bulunmayan Devletlerin iltihaklarına açık olacaktır.

2 - İltihaknameler ve 40 mcr maddede derpiş edilmiş olan munzam beyannameler Milletler Cemiyeti Umumî Kâtibine gönderilecek ve o da bunların vürudünü bütün Cemiyet azasına ve geçen fıkrada mezkûr aza olmayan Devletlere bildirecektir.

3 - Umumî Kâtip marifetile A, B, C harflerile işaretlenmiş olan ve işbu senedin 38 inci maddesinde sözü geçen üç iltihak usul ve şartlarına sırasile tekabül eden üç liste tanzim olunacak ve bu listeler Âkit Tarafların iltihaklarını ve munzam beyannamelerini ihtiva eyleyecektir. Daima günü gününe tutulacak olan bu listeler Umumî Kâtip tarafından Assambleye verilen senelik raporda neşrolunacaktır.

Madde — 44

1 — İşbu umumî senet en az iki Âkit Tarafın iltihakının Milletler Cemiyeti Umumî Kâtibine vusulünü takip edecek olan 90 mcr günde meriyet mevkiine girecektir.

2 - İşbu senedin geçen fıkraya tevfiakan meriyet mevkiine girişinden sonra vuku bulacak her iltihak, Milletler Cemiyeti Umumî Kâtibine vusulünü takip edecek olan 90 mcr günden itibaren te-sirlerini gösterecektir. 40 mcr maddede derpiş edilmiş olan munzam beyannameler için de vaziyet aynı olacaktır.

Madde — 45

1 - İşbu umumî senedin müddeti, meriyet mevkiine girişinden itibaren, beş sene olacaktır.

2 - Müddetin hitamından en aşağı altı ay evvel onu feshetmeyen Âkit Taraflar için senet beşer senelik yeni devreler için meri kalacaktır.

3 - Fesih Milletler Cemiyeti Umumî Kâtibine yazılı bir tebliğ gönderilmesi suretile yapılacak, o da keyfiyetten bütün Milletler Cemiyeti azasile 43 üncü maddede mezkûr aza olmayan Devletleri haberdar edecektir.

4 - Fesih yalnız kısmî veya yeni ihtirazî kayıtlar serdinden ibaret olabilir.

5 - Bir ihtilâfa dahil Taraflardan birinin umumî senedi feshetmesine rağmen, bunun müddetinin inkızası sırasında girişilmiş olan bütün prosedürler bunlar tabii surette nihayet buluncaya kadar, devam edecektir.

Madde — 46

İşbu umumî senedin Assemble Reisile Milletler Cemiyeti Umumî Kâtibinin imzasını taşıyan bir nüshası Kâtiplik arşivine tevdi olunacak; bütün Milletler Cemiyeti azası ile Milletler Cemiyeti Konseyi tarafından irae edilen aza bulunmayan Devletlere metnin aslına mutabakati musaddak sureti gönderilecektir.

İşbu umumî senet meriyet mevkiine girdiği tarihte Milletler Cemiyeti Umumî Kâtibi tarafından tescil olunacaktır.

Milletler Cemiyeti Assamblesinin 9 uncu
adi içtimar Reisi
(İmza) *Herluf Zahle*
Umumî Kâtip
(İmza) *Eric Drummond*

Cümhuriyet Reislğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 5 - V - 1934 ve 1/805
Bu kanununun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reislğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası : 6 - V - 1934 ve 4/449
Bu kanununun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları : Cilt Sayfa
18 16
21 82,124:125
22 5,12,21,22:24